

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Regula 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIONES

A D

RELIGIOSOS

In Regulas Summarii Constitutionum Societatis JESU.

REGULA I.

SEU

PRO O E M I U M.

De Regularum conscriptione.

EXHORTATIO I.

In Regulam I. Summarii agit de conservatione, gubernatione & promotione Societatis.

T H E M A,

Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus JESU Christi Domini nostri. 1. Corinth. 1. 9.

V E L:

Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura. gubernatura & promotura sit hanc minimam Societatem. Reg. I.

Que aliorum Ordinum regulis nullo negotio accommodantur.

Homines, rerum variarum artifices, cum supremo cæli, terræque Conditor & Architecto conferamus; non solum in productione rerum, verum etiam in earundem conservatione quam maximum intercedere discrimen animadvertimus. Etenim homines rerum artificialium opifices & fabri, opera à se suscepta

atque perfecta, conservare haud solent; ut in palatiis, navibus, horologiis, aliisque constructis liquet: quibus si ultimam manum addiderint, curam omnem deponunt, & conservationem aliis penitus relinquunt. At non sic DEUS Opt. Max. Univerforum Conditor & Creator; is enim alià longè methodo procedit, dum à se condita, summâ suâ Potentiâ, Sapientiâ & Bonitate conservat, gubernat ac promovet. Creavit Cælum

Celum, Solem, Lunam & Sidera; & simul conservat, gubernat ac promovet. Creavit Terram, aërem, Aquam, Ignem & Mixta; & conservat, gubernat ac promovet. Creavit Angelos, homines, Animantes, Volucres, pisces, arbores, Plantas; omniâque vel in individuo, vel in specie, à condito Mundo, ad hæc usque tempora, tot annorum millibus, conservat, gubernat ac promovet, & usque ad Mundi finem conservabit.

Pari ratione, ut S. Ignatius in Regula meminit, summa Sapiencia & Bonitas, quemadmodum, modo prorsus mirando, minimam hanc Societatem inchoare dignata est; ita eandem porro conservandam, gubernandam & promovendam esse confidit.

Quæ terna Puncta præfenti exhortatione declarabimus.

L
Mirabilis
Deus in
Societate
condendâ.

I. Quod Sanctus Patriarcha noster hoc admirandum Societatis Jesu opus, ejusque stupendam Structuram divinæ Sapienciæ ac Bonitati, tanquam Causæ efficienci attribuerit; non eo sine fecisse censendus est, quasi Potentiam divinam ab hoc artificio exclusam voluerit; cum ea vel maximè in hoc opere, & omnibus ejus partibus eluceat, & quemadmodum ad reliqua creata omnia; ita pariter ad Societatem condendam concurrat: Sed duorum duntaxat Attributorum divinorum meminit; ut scilicet Sapienciæ & Bonitatis consideratio, animos nostros & suavius & fortius ad Dei amorem inflammaret. Ceterum ecquod Potentiæ, Sapienciæ & Bonitatis argumentum fuit, quod eo tempore, quo hæresum omnium hujus temporis fons & author Martinus

Lutherus à fide orthodoxa apostata, hæreses venenum, in orbem Christianum invexit, ac late per Septentrionem universum sparit: militem unum, eumque rudem atque ignarum, & non nisi bella, honores & sæculi vanitates spirantem, excitavit, & elegerit, quem infelici huic Hæresiarchæ archistrategum opponeret; ut sicut olim rudes & ignaros Apostolos, ad fundandam Ecclesiam; ita nunc quoque ad condendam Societatem, vivendi que formam ac normam tot præclarissimis & sapientissimis viris præscribendam, scientiarum expertem, Martis assecclam suscitaret.

Ex hoc igitur tam admirabili exordio veluti Sanctus Patriarcha noster spem concepit securæ conservationis, gubernationis & promotionis; ita pariter nobis meritò nullus eâ de re dubitandi locus relinquitur: Si enim penitus inspiciamus, quàm mirâ ratione eam non modò auspiciata sit; verum etiam in hodiernum usque diem conservavit; innumera Potentiæ, Sapienciæ & Bonitatis argumenta, reluctentia in præteritis, spem & fiduciam roborare possunt in futuris. Quanta enim Potentiæ, Sapienciæ ac Bonitatis argumenta mox effulgent in principio in auspiciando, promovendo, dilatando; dum militem rudem è militia seculari ad spiritualem evocat lectione vitæ Christi & Sanctorum, mentem ejus illustrat, voluntatem ad sequelam inflammat; jam virum ad Studia Literarum inter pueros inchoanda impellit, Socios ejusdem animi & fervoris ei adjungit, ac paucis annis Societatem,

L à Sede

à Sede Apostolicâ confirmatam, non modò per Europam; sed & Asiam, Africam & Americam longè, latèque propagat; ita ut vivens etiamnum Fundator in denis Provinciis Collegia centum numeraret.

Quis, Charissimi, hoc non miretur?

Quis divinam Potentiam, Sapientiam & Bonitatem summis laudibus non extollat? Et quis, si genuinus S. Ignatii sit filius, pro tantis in Societatem nascentem donis ac favoribus, grates immortales non referat!

II.
Mirabilis
Deus in
Societate
promove-
nda.

II. Perpen à Societate nascente; proficentem, & se sequi sæculo, sese augentem, ac dilatantem consideremus; & fortasse non minora aut pauciora Potentia, Sapientia & Bonitatis divinae argumenta deprehendemus. Nam 1. Ut Conservator, eam, ut perduraret, influxu suo divino, tot annis continuato, benignè effecit; sine quo, in nihilum illico relaberetur: ut Conservator eidem adminicula, tum naturæ, tum gratiæ, quibus se tueretur, & ab interitu, nocimentoque servaret attribuit, & industriam sua commoda prosequendi, & incommoda devitandi concessit. Unde si (ut affirmat S. Chrysostomus hom. 2. in Epist. ad Hebr. Et S. Ambrosius ibidem) non minoris virtutis est, mundum conservare, ne in nihilum relabatur, quam eundem ex nihilo producere. Non minoris quoque virtutis erit, nec minoris Potentia, Sapientia & Bonitatis, Societatem conservare, quàm ab initio producere.

2. Ut *Gubernator*, eandem per se, & Superiores, ad proprias institutos suos,

functiones & operationes, moveret, diriget, cooperatur: convenientissimis mediis externis & internis legibus & exemplis, illustrationibus & affectionibus, minis & promissis, beneficiis & flagellis ad finem gloriæ suæ divinæ & animarum salutem procurandam diriget & impellit. Aliis morte decentibus, alios susrogat, allicit, trahit, convenientibus talentis instructos, in hanc vineam, velut operarios conducit & ablegat, alios ad verbum divinum evangelizandum, alios ad sublimiores scientias proficendum, alios ad gubernacula & clavum tenendum, alios ad alia misericordiæ & charitatis opera exercendum: veluti omni anno, etiam in hac domo probationis, oculis nostris intuemur; dum ex omnibus Provinciæ nostræ academiis & gymnasiis juventutis florem magnæ vocationis divinæ efficaciam attractum huc confluere & in hunc velut terrestrem paradisum transplantari cernimus.

3. Ut *Promotor*, Societatem in varia regna ac Provincias diffundit, Collegiorum Fundatores excitat, Collegia dotat, & illis seminis & messis campum ubique aperit; missiones instituendas curat, residentias erigit, Academias instituit, fructu labori, gratiæ divinæ influxu, respondente: Unde accidit ut Societas jam per orbem universum dilatata; quinas recenset Assistentias, Italicam, Hispanicam, Lusitanicam, Germanicam, & Gallicam: Atque in iis 340 Provincias, in assistentia Hispania To-

Toletanam, Castellanam, Arragonicam, Baticam, Sardinicam, Peruanam, Novi Regni, Mexicanam, Philippinarum, Paraquariensem. In assistentia Germaniæ Provinciam superioris Germaniæ, Austriæ, Boëmæ, Rhæni Superioris, & Inferioris, Flandro-Belgicam, Gallo-Belgicam, Polonicam, Lithuanicam, Anglicam. In assistentia Italiæ Provinciam Romanam, Siculam, Neapolitanam, Mediolanensem, & Venetam. In assistentia Lusitanæ, Provinciam Lusitanam, Goanam, Malabaricam, Brasiliicam & V. Provinciam Sinicam. In assistentia Galliæ Provinciam Francicam, Aquitanicam, Lugdunensem, Tolosanam & Campaniæ. Ita ut in his 34. Provinciis, ac duabus Viceprovinciis Chilensi & Sineni, Domus Professæ 23, Collegia 578, Domus probationis separata 48, Seminaria 88, Residentiæ 160, Missiones 106, & ultra, atque in his focii ultra 18000, numerentur.

En quàm arbor hæc Societatis, longè lateque ramos suos expandit: & quanta in his elucet Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis divinæ testimonia, & argumenta fortia; quæ fiduciam nobis augeant, spem confirmant; Divinum Numen, ut eam cepit, ita porro conservaturum, gubernaturum & promoturum ad nominis sui majorem gloriam & animarum innumerarum salutem.

III. Mirabilis IIII. Multa quoque & luculenta Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis di-

vinæ, in defendenda contra Adversarios Societate habemus indicia; magna securura deinceps protectionis argumenta. Quanta enim tempestas, superstite adhuc Ignatio, excitata est à Melchioro Cano Doctore Salmanticensi ex Sancti Dominici Ordine; qui, nescio, quo de Anti-Christo appropinquante, exortorumore falso, Socios Antichristi prodromos esse, mordicus propugnabat: At digni Ordinis Magister Generalis Franciscus Romæus, unâ cum Paulo III. Summo Pontifice, Societatem strenuè defendit. Ut legere est in Histor. Soc. L. 9. n. 46.

Quanta tempestas Societati incubuit à Sixto Quinto Pontifice, nomen Societatis JESU abolere parante. Verùm precibus ab universa Societate ad Deum fufis, tempestas hæc protinus sedata fuit. Nec multò post Pontifex fatis concessit. Ut refert Histor. Soc. p. 5. lib. 10. Quanta tempestas exorta in Gallia: quando publico Senatus regii edicto, Societas toto regno pulsa est? At post novennale exilium, Anno 1603, revocata, & fortiter ab Henrico IV. Rege defensa fuit; qui etiam cor suum, in pignus amoris, in Collegii Flexiensis templo, humani voluit. Petavius in Rationario ad Annum 1610. Quanta tempestas sub Claudio Aquaviva V. Societatis proposito Generali, à pluribus Patribus Hispanis mota fuit; qui & chorum inducere, & graduum discrimen ad dimissionem abolere, aliæque Instituti Societatis primaria puncta convellere satagebant; Sed horum spuriorum Societatis

cietatis Filiorum, velut putridorum membrorum abscissione, tranquillitas rediit. *Histor. Soc. p. 5. lib. 8. num. 127.*

Quanta tempestas suscitata fuit, dum Societas, proscripta Venetiis; quanta tempestas mota, tum ab Hæreticis, tum ab Infidelibus, dum Societas ejecta ex Bohemia, Hungaria, Livonia, Moravia, Belgio, Transylvania, Anglia, Scotia, China, Japonia, Æthiopia; additis non raro probroli exilii decretis, auctoritate publica firmatis, columnisque & pyramidibus, ad infamiam perpetuam erectis? At Divina potentia, Sapientia & Bonitas, innocentie patrocinium suscepit, exules reduxit, honorique ac loco pristino feliciter restituit.

Quanta tempestas commota fuit ab Hæreticis, & aliis Societatis Hostibus, qui famam, noménque ejus fræde lacerarunt; tum linguis virulentis, tum etiam editis libellis famosis, & ubique terrarum sparsis, Historicis, Poëticis, Fabulosis, Censoriis, Mercurialibus, Satyricis, Provocatoriis, Philippicis, anatomicis, Prophetis & quibus non est qui profecto bibliothecam bene grandem soli impleant; quorum vel sola in Syllabum redacta Authorum nomina, typis ante annos aliquot Rupellæ mandata iustum volumina constarunt.

Quanta denique recentissime tempestas excitata à quibusdam Religiosis & Clericis Sinensibus, nos apud sanctam Sedem accusantibus, fa-

maque nostram profcindentibus, Societatem in amplissimo regno Chinesis, (in quo tot annis maximo fructu, & multorum centenorum millium ad Ecclesie gremium reductione desudavit) hæctenus; à novellis Christianis, confutatio, honores divinos deferri, permisisse adeoque miseros in Idololatria reliquisse. At Imperatore Sinarum ipsomet, nuper submissis Romanam literis, ritus illos non sacros, sed merè politicos & profanos esse, confutatio, non ut Deo, sed ut Legislatori exhiberi solitos, attestante; necnon Episcopo quodam ex China, datis literis idem confirmante, spes affulget maxima, tempestatem hanc, non minus atque prædictas feliciter sedatam iri.

Quapropter, Charissimi, magnam semper, in Potentiam, Sapientiam & Bonitatem divinam, in omnibus, ac præcipue in adversis & tempestatibus Societatem nostram quatentibus, fiduciam concipiamus: quod quemadmodum illa Religionem nostram inchoare dignata est, modis tam admirandis; ita quoque eandem sit conservatura, gubernatura & promotura; & quemadmodum illa tempestatem hæctenus exortas feliciter discussit; ita quoque præsentem atque futuras clementer discussuram. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Dum hi inimici nostri Societatem depresserunt, eandem exaltarunt; illustrarunt, dum obscurare studuerunt. Hæ sunt summæ Potentia, Sapientia & Bonitatis divinæ artificis & stratagemata. Insurgant procellæ,

Potest
plicari
his Reli
giosis, S
ostendi
ros que
que esse
JESU S
nos,

procellæ, oriantur tempestates : Deus
ventris imperabit & mari, eritque
tranquillitas magna. Nos solum,
regulis S. Fundatoris nostri vitam ex-
actè conformemus, Deumque pro felici
Societatis conservatione, guberna-
tione, ac progressu, precibus tum præ-
scriptis, tum ultroneis exoremus, &
Societas, petra instar, inter quoscun-
que fluctus & tempestates firma &
inconcussa stabit, ac per-
severabit.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM I. SUMMARI.

Exponit nomen Societatis JESU.

Т И Б М А.

*Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus,
JESU Christi, Domini nostri. 1. Corinth, 1 9.*

V E L :

*Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura sit
hanc minimam Societatem JESU. Reg. 1.*

Potes-
plicari
lis Reli-
giosis, &
ostendi-
tos que
que esse
JESU so-
cios.

Varii Ordines in
Ecclesia Dei, à variis
rebus nomen sibi as-
sumpsere: 1. Non-
nulli enim nomen
suum traxere à loco,
ubi primum Ordines exorti sunt vel se-
dem fixerant: hinc Fratres de monte
Carmelo, Canonici S. Georgii in Alga
Venetiis, Clerici Regulares de Somma-
sicha: Præmonstratenses, Carthusiani,
Cluniacenses, Casinenses, Cistercienses,
&c. 2. Nonnulli nomen duxerunt à
primario & præcipuo officio, quod ex-
ercent, & ad quod à Deo vocati sunt:
Sunt in horum numero, Prædicatores,
Fratres de mercede redemptionis cap-
tivorum, in Arragonia Hispania regno

L 3

exorti

exort: Clerici Ministri infirmorum. 3. Alii à quapiam virtute, quam unice sibi commendatam volebant nomen sibi indiderunt: Ita S. Franciscus Assisias, suo vocari voluit *Minores*, seu Ordinem *Minorum*; S. Franciscus de Paula, sancta cognominis sui Francisci æmulatione ductus Ordinem instituit *Minorum*. Talis fuit Ordo *Humiliatorum*, quem tamen ob desertionem humilitatis, post quingentos annos & ultra extinxit Pius V. 4. Alii nomen sibi imposuere, ab actione aliqua aut veste: ita *Crucigeri* vocantur à gestatione Crucis, à *Capitio Capuccini*. 5. Alii à Patrono aliquo sanctissimo, sub cujus tutela esse cupiebant: ita Ordines religiosi militares, S. Joannis, Lazari, Georgii, Jacobi, Michaëlis, Mauricii, &c. nuncupati sunt. 6. Alii denique ab ipsis fundatoribus nomen mutuati sunt, ut Ordo S. Dominici, S. Francisci, S. Augustini: Nihil horum placuit S. Fundatori nostro, quia prædictæ Origines nominum non conveniebant, sexta, ob humilitatem non placebat, neque enim Ordinem Ignatii, sed Societatem *JESU* minimam dici voluit. Causas in præfenti explicabimus.

I. Cur Societas dicatur.

I. Causa cur S. Ignatius Ordinem suum *Societatem* nuncupare voluerit; varia assignatur. 1. Existimant nonnulli Sanctum Patrem, hoc nomen derivasse à Societate mercatoria, in qua plures conveniunt ad lucrum reportandum per negotiationem: præsertim cum etiam Christus Dominus regnum Cælorum, cum negotiatore quærens bonas margaritas compararet: nostra autem *Societas*, non quærat alias margaritas,

quàm animas, non aliud lucrum, nisi cæleste. Sed non arbitror S. Fundatorem, qui miles erat, se ad hanc metaphoram reflexisse. Alii censent nomen *Societatis* deductum à comunione rerum omnium, quæ solet esse in amicitia, respexisseque Ignatium ad locum illum S. Joannis, Ep. 1. c. 1. 3. *Ut & Societatem habeatis nobiscum & Societas nostra sit cum Patre & Filio ejus Jesu Christo*. Est hæc Societas spiritualis per charitatem, à Spiritu sancto conflata: dicique potest, ut loquitur S. Paulus ad Phil. 2. 1. *Societas Spiritus*. Voluit quidem S. Patriarcha unice Filiis suis commendatam charitatem; sed non autumo, primam intentione animi, respexisse ad hanc notionem.

Alii denique & verosimilius asserunt, S. Ignatium, in militia versatum, Ordinem suum, *Societatem* nuncupasse, tanquam cohortem, phalangem, militaremque turmam. Hoc sensu 1. Mach. 8. & 12. Oratores missi à Juda Romanam, ut facerent eum Romanis, *Societatem & pacem. Et amicitiam & Societatem*. Postea mittuntur à Jonatha ad renovandam amicitiam & Societatem. 2. Machab. 4. 1. Ita Itali cohortes & centurias vocant: *Compagnie di Soldati*, & hodieum in Gallia nostri dicuntur esse; *de la Compagnie*. Voluit enim S. Fundator nos milites spirituales esse, ut significaret, quotquot ad hanc Societatem vocati sumus, sacra militiæ nomen dedisse atque oportere nos strenuos & generosos esse, militisque spiritualis partes fortiter explere; quod S. Pater hoc nominis Etymo, perpetuo inculcabat. Hac de causa 1. Societatis homines nul-

lam

Iam sedem firmam, stabilemque habere voluit; sed instar militum, dum bellum ardet, ad pugnam accinctos stare, ad omnem locum aut civitatem summam cum animi resignatione paratos esse. 2. Instar militum, somno haud deditos, sed ubique excitatos, hostium infidiis invigilantes, ac diligentes in opere Domini, contra Daemonis machinationes. 3. Semper armatos, more militum instructosque armis spiritualibus, quae sunt arma militum nostrae. 4. Tanquam milites omnibus nationibus, moribus, ingenii nos accommodantes, & cum Apostolo omnibus omnia factos, ut omnes ad salutem aeternam perducamus. 5. Generosorum militum instar Duci ac Regi nostro fidelitatem, & in officio constantiam praestemus. 6. Ut obedientiam promptissimam exhibeamus. Si militi dicatur: vade, & vadit, pugna & pugnare. Hic aut illic hostis est, illico huc & illuc convolat, nulla reformidans pericula. 7. Denique tanquam milites, qui se fratres nuncupare solent, charitate conjuncti simus, & quasi vir unus in campum contra hostes tartareos procedamus, si divisi, disjuncti discordesque animis simus, ruina, strages & interitus subsequetur. Atque hoc est esse Societatem militarem spiritualem, virtute, fortitudine, fidelitate, charitate conjunctam.

II.
Cur Societas
Jesu?

II. Quod autem JESU Societatem dici & esse voluerit, nemo id arrogantiae aut superbiae tribuerit: tum quod nonnunquam nomen commune particulari coeui tribuatur. Sic S. Philippus Benicis Ordinem suum nominari voluit, Ordinem Servorum S. MARIAE;

quo nomine Religiosi illi se peculiari quadam ratione B. Mariae Virginis Reginae Caesellium servos esse profiterentur: ita quamvis tota Christianitas sit Societas JESU; tamen Societatis homines se peculiari ratione JESU Socios, milites & servos profiterentur. Deinde Nomen JESU factum non indicat magis, quam B. Joannes Columbinum Ordinem suum, a JESU nomine, Jesuatorum nuncupans, factus argui potest: Aut Ordo S. Spiritus, aut Ordo SS. Trinitatis arrogantiae insulari queat: de quo posteriore Innocentius III. Pontifex: *Hic erit Ordo, quem Sanctissima Trinitatis titulo & Redemptionis Captivorum ordinamus nuncupari.* Fr. Turr. apol. adv. Boquin. in Prooem.

Causa verò cur S. Ignatius hoc nomen JESU addiderit, est

I. Vehemens divinae voluntatis impulsus, S. Patris animo per visum illud memorabile impressus, de quo Ribad. L. 2. c. 11. Et Maffaeus L. 2. c. 50. refert: quo die Romam accessit S. Ignatius Anno 1538. Petro Fabro, & Jacobo Laynio comitibus orandi causa, templum desertum non longè ab Urbe situm ingressus est. Ibi vehementius oranti & a sensibus abstracto, clarissima in luce Deus Pater illi per speciem se ostendit, JESU Filio suo, crucem gestanti praesentem Ignatium, Sociosque commendans. Quos JESUS cum infideli ac patrocinium libentissimè receperet, ad Ignatium placido & sereno vultu conversus, haec ipsa effari verba dignatus est: *Ego vobis Roma propitius ero.* Renarratà subdit Maffaeus: *Atque id ipsam vel imprimis causa fuit, cur Ignatius confirmatus*

gossiodorus

postmodum Societati salutare possimum
JESU Nomen indiderit. Addit Petrus Ribadeneira (qui hæc à Jacobo Laynio acceperat Sancti Ignatii Comite) tam altè fuisse Ignatii menti *JESU* nomen impressum ex eo viso, ut hoc ipso nomine Societatem nominare decreverit: asserens usque eò sibi certum, id *DEUM* velle, ut ab eà mente se dimoveri nunquam posse diceret.

Altera causa hujus denominationis insinuatur à Ribadeneira L. 2. vitæ S. Ignatii c. 11. ubi ait. Societatem *JESU* appellari voluit, ut qui hæc vocati fuerint, non se in Ignatii Ordinem aliquem adscriptos, sed in Societatem Filii Dei, Jesu Christi, Domini nostri vocatos agnoscant. Sub illo Summo Imperatore mereant: Ejus signa sequantur; Crucem suam cupide tollant; & in authorem Fidei & consummatorem Jesum aspiciant, qui proposito sibi gaudio susceperunt crucem, consensione contempta. Et ne defatigentur animis deficientes; certum illis atque persuasum sit, Duce suum sibi præsto esse: illum non Ignatio solum & Sociis, ut videmus, hæcenus fuisse, sed sibi quoque futurum semper propitium sperent.

Ex his Ribadeneiræ verbis colligimus rationes, quæ Sanctum Ignatium permoverunt, nostræ utilitatis gratiâ, ad hoc nomen Ordini tribuendum. 1. Ut intelligamus nostram vocationem esse à *JESU CHRISTO*, atque ad Jesum Christum, non ab homine aut ad hominem, sed à Dei Filio, ad eundem Filium Patris. 2. Ut meminerimus nos sub Christo Duce militare & merere stipendia. Dat animos

militibus in pugna, dat alacritatem in laboribus militaribus, Imperatoris summi vel fortitudo cum peritiâ, felicitate, gloriâque conjuncta, vel affluentia divitiarum cum liberalitate sociata. Unde milites expectare possint, tum ex capite priorè victoriam in præliis; tum ex posteriore largam in periculis, laboribus, vulneribusque remunerationem: Et talem Ducem, non Sanctum aliquem è Cælituum numero, ut alii, sed Sanctum Sanctorum elegit Ignatius. 3. Ut semper in Authorem Fidei & Consummatorem *JESUM* aspiciamus imitandi studio, eumque tanquam perfectum omnibus numeris exemplar imitationis in nobis, in aliis, in omnibus rebus, cogitatis, dictis, factis exprimamus.

III. Restat jam causa investiganda, cur S. Parens noster Societatem suam minimam nuncupari voluerit: An non jam, ipso etiamnum superstitè toto erat orbe diffusa? An non Ipse eam disperdit per Europam? An non eam in Asiam invexit Xaverius? In Africam Andreas Oviedus; Josephus Anchieta in Americam? Ita est: At nonne Dominus & Redemptor noster regnum ealorum grano sinapis comparavit, quod est minimum, sed excrescit in arborem, in qua volucres cæli nidificent? Sic sanè minima *JESU* Societas magnam excrevit in arborem, rivulus exiguus in vastum fluvium se ampliavit; & tamen Sanctus Fundator minimam vocari voluit, triplici, ut existimem, ex capite; scilicet ex ætate, meritis, & humilitate: Nam

I. Illo

I. Illo tempore, quo nata Societas, *etate omnium Ordinum tunc in Ecclesia florentium Minima* extitit. Etenim Ordo S. Basilii in Oriente circa Annum Domini 370. Sancti Augustini circa Annum 390. Sancti Benedicti in Occidente circa annum 520. Sancti Brunonis anno 1082. Cistercienses Anno 1098. Præmonstrantes anno 1130. Familæ S. Dominici & S. Francisci Anno 1200. sumpsere exordia. At Societas nostra Parisiis in monte Martyrum nata Anno 1537. à Paulo III. Summo Pontifice confirmata Anno 1540. Jure igitur Sancto Parenti nostro placuit eam tunc omnibus aliis juniorem & postremam *Societatem minimam* appellare.

II. *Minimam meritis*: Quamvis enim jamtum magna forent Societatis in ecclesiam merita, cum Constitutiones Fundator conscriberet, multaque ab ea præclare gesta in Italia, Germania, Hispaniâ, Galliâ, Indiâ & Japoniâ; considerando tamen alios Ordines longè antiquiores, qui diutius in vinea Domini laborarunt, facemque Nobis & doctrinæ & exempli prætulerunt; merito S. Pater Societatem minimam indigitavit: Quantum enim fructum in Ecclesia Dei retulit D. Augustini Regula, quam Familæ quadraginta sequuntur: Quantum profuit Ordo Sancti Benedicti, qui (teste Trithemio) duodeviginti, teste Genebrardo, quaternos supra viginti protulit Summos Pontifices, ducentos Cardinales, mille sexcentos Archi-Episcopos, quater mille Episcopos, Abbates eruditione, librisque claros quindecies mille

septingentos, Sanctos utriusque sexûs, Divorum fastis adscriptos quindecies mille sexcentos. Similiter alii Ordines quot viris sanctitate & doctrinâ illustribus, quot generosis Martyribus Ecclesiam Dei condecorarunt? Merito igitur S. Patriarcha noster Societatem tunc recenter ortam, meritis minimam æstimavit, hocque nomine insigniri voluit.

III. *Humilitate minimam*. Exemplo D. Pauli, qui se minimum Apostolorum, S. Francisci Assisiensis, qui suos Filios, Minores, & Sancti Francisci Paulani, qui suos, minimos nuncupavit: juxta monitum Sapientis: *Quando magnus es, humilia te in omnibus* Eccli. 3. 20. Dissiteri equidem nequeo magnam esse Societatem nostram, quam Dominus Jesus magni fecit, dum ad eam plurimos prodigiis luculentis vocare dignatus est: revelavit S. Francisco Borgiæ & aliis, dum in ea ad mortem usque perseverantes, salutem æternam consecuturos, ut typis vulgavit Lancicius in *Tract. de Instit. Soc. aff. 98*. Dum in eâ morientes à morte, obvius excipere dignatur: *Hoc enim (ut loquitur S. Theresia) est Societatis JESU privilegium, ut mortuum Jesuitam obvius Jesus excipiat*. At nos eam minimam appellare docuit S. Ignacius.

Deinde magna est Societas ob magnum erga eam Beatissimæ Virginis Mariæ favorem & benevolentiam, quâ multis manifestè apparuit, eosque ad Societatem vocare dignata est: Quos inter eminent Sanctus Franciscus Borgias, B. Aloysius, B. Stanislaus, P. Joannes Nunez, P. Bernardinus realinus, P. Sebastianus Barradius & alii.

M

At

revelavit

At minimam & appellari & reputari voluit S. Ignatius.

Tertio. Magna est Societas, quia magni aestimata est ab omnibus Sanctis utriusque sexus; quorquor vel cum ea, vel post eam fundatam florere: veluti S. Carolus Borromeus, S. Thomas de Villa Nova, S. Philippus Neri, S. Petrus de Alcantara, S. Ludovicus Bertrandus, S. Cajetanus, S. Theresia, S. Maria Magdalena de Pazzis. At minimam nuncupari & aestimari voluit eam à suis S. Ignatius.

Quarto. Magna est Societas, quam tot privilegiis, tot encomiis, Summi Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, Republicæ, alique viri illustrissimi, nobilissimique ornare: nam Paulus IV. Pontifex Societatem benedictam, beatam, fundatam supra petram: Gregorius XIII. Ordinem sanctum. Clemens VIII. brachium dextrum Ecclesiæ; alii aliis elogiis compellere dignati sunt. At minimam eam à suis & haberi & nuncupari voluit S. Ignatius: utpote, quæ ad minima pro gloria Dei sese abjiceret, pueros erudiendo, carceres visitando, rudes doctrinam Christianam docendo, omni-

bus aliis Ordinibus, ad subjecta apta præparendo, votoque de honoribus & dignitatibus fugiendis se obstringendo, ut in parvitate & humilitate suâ securius lateat, firmiusque persistat.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi; nosque à Deo vocati Societatem JESU amplexi sumus. 1. In ea tanquam strenui milites sub labaro JESU contra hostes decertemus, & militum more indifferentiam, vigilantiam, armaturam, concordiam, obedientiam, & charitatem sectemur, foveamus & conservemus. 2. Sub Jesu Archistratego & Imperatore nostro nos militare & stipendia merere certò nobis persuadendum: & ab eo victoriam & coronam speremus: in eum oculos coniciamus, & ejus dicta factaque moribus exprimamus. 3. Tametsi magna pro gloria Dei efficiamus, nos tamen minimos semper reputemus, nos aliis Ordinibus non præferamus, eorum antiquitatem, merita in Ecclesiam, & doctrinæ, sanctitatisque splendorem veneremur. Hæc ratione coram Deo, Angelis & hominibus Societas nostra erit maxima, quia est minima.

EXHOR-

Quod
minibus
Ordini-
bus coc-
venit.

EXHORTATIO III.

IN REGULAM I. SUMMARI.

Explicat necessitatem conscribendi Regulas.

T H E M A.

Quicumque hanc Regulam secuti fuerint pax super illos.
Ad Gal. 6.

V E L:

Necessarium arbitramur Regulas conscribi. Reg. 1.

Quod o-
mnibus
Ordini-
bus cog-
venit.

Uemadmodum A-
postolorum cœ-
tus, (qui verus
Ordo religiosus
extitit, ut eximii
Doctores asserunt
cum P. Suarez
Tom. 3. de relig.
l. 3. c. 2.) nullis scriptis regulis vixit;
sed iis duntaxat, quas Christus Domi-
nus ore tenus tradidit, & post ejus a-
scensionem Spiritus Sanctus cordibus
eorum inscripsit; Regulas scilicet per-
fectæ charitatis: ita quoque Societas
nostra, Ordo Apostolicus, & ad pro-
totypon Apostolorum formatus, sub
exordium suum, pluribus annis solâ
charitatis lege persistit observantissi-

ma. Cum verò hic Ordo ingentia cape-
ret indies incrementa; verumile erat,
licet plures, non tamen omnes, regen-
dos solâ lege charitatis; sed aliquo di-
rectionis exterioris auxilio opus habi-
turos: Hac de causâ Sancto Fundatori
nostro necessarium esse visum est con-
stitutiones ac regulas conscribi: quibus
omnes directi atque adjuti, expeditius
ad perfectionem tenderent.

Conscriptionis hujus Regularum,
quatenus ipse S. Fundator rationes, in
regula, allegat. 1. Quia suavis divinæ
Providentiæ ratio Creaturarum suarum
cooperationem exigit. 2. Quia Christi
Vicarius sic statuit. 3. Quia exempla
Sanctorum id docent. 4. Et ratio ipsa
persuadet. Causas hæc in præfati de-

M 2

clara-

I.
ratio scri-
bendi Re-
gulas.
Coopera-
tio Crea-
turarum
Deo pla-
cet.

clarabimus, ut regularum necessitatem perspiciamus.

I. Ratio S. Patriarcham nostrum ad scribendas constitutiones impellens, est: *Quia suavia divina Providenti a ratio Creaturarum suarum cooperationem exigit*; Idque non solum in naturalibus, verum etiam in supernaturalibus. Potest divinum Numen custodire civitatem, absque muro, vineam absque sepimento, militem absque clypeo, vinum absque dolio; sed vult homines manum quoque admoveere; eaque quae ad defendenda conservandaque oppida, vineta, castra, vina, necessaria sunt parare & conficere. Ita pariter poterat Deus populo Israelitico sitibundo aquarum fontes praebere, absque Moylis virga & petra percussione, sed huius operam adhibere maluit; & per Moysem famulum suum, hoc & alia stupenda prodigia patrare decrevit: Non ab simili ratione poterat Deus Ordines religiosos sine regularum extenarum adminiculis tueri & in flore conservare, sed noluit istud, sed Regulas à Fundatoribus exarandas statuit: & iure merito: nam

1. Quid est Regula, nisi antemurale, murum praceptorum Domini praemiens, circumvallans & protegens? Ut exhortatione praesumari 5. prolixius declaravimus. De quo illud Isaia 26. iure dixeris: *Urbis fortitudinu nostra, Sion, Salyator; murus ponetur in ea & antemurale*: Scilicet murus praceptorum, & antemurale regularum: hoc antemurale, si in Urbe Societatis illa sum steterit; stabit quoque murus mandatorum Domini; si vero illud immunitatis, impu-

nitatis, aut crebra violationis rimas egerit; nec ipse Decalogi murus illa sum perdurabit: ut plurimum à Societate deficientium, & Apostatarum experientia, pro dolor! nimirum comprobatur, qui petrupto seculi antemurali, ipsum tandem murum dissiparunt. Propheta vaticinante: *Luxitque antemurale, & murus pariter dissipatus est.* Thien. 2.

2. Quid est Regula religiosa, nisi (ut loquitur Euthymius & Theophylactus in cap. 21. Matthaei) sepes ac sepimentum, quo Religio quaeque per Fundatorem suum, tanquam vinea circumdatur? Quod exhortatione praesumari 6. fultus exposuimus. *Septem circumdedit ei.* Matth. 21. Ut instar vineae, à ferarum incursu, & furum direptione muniat. Haec sepes, si absque laxitatum & exemptionum hiatus integras, illasque servetur, floreat vinea nostra, dabitque odorem suum: si vero sepes ista conculcetur aut dissolvatur; quid nisi vineae devallatio, expectabitur? *Qui dissipat sepe, mordebit eum coluber.* Eccli. c. 10. Scilicet coluber stygius, Serpens antiquus: Ne igitur mordeamur, ab angue tortuoso, necessaria est sepes Regularum, eaque in suo vigore conservanda.

3. Quid Regulae sunt, nisi vincula? ut eruditè docet Gerson L. de vit. Spirit. Quibus terna vota religiosa continentur, colligantur & conservantur: quemadmodum vas liquore plenum, vinculis vimineis custoditur: His deficientibus dissolvitur, liquorque effluit. Regulae vincula sunt, ait Hugo Victorinus, quibus coarctamur, trahimur, astringimur & retinemur, ne ad pristinam

nam

nam seculi libertatem, vanitatem & iniquitatem relabamur: quam igitur necessarij sunt vasis circuli & vincula, tam conveniens est religioso ordini conservando Regula.

4. Quid sunt Regulæ, nisi scuta & clypei, quibus vitam spiritualem conservemus, & hostium nostrorum impetus, & ictus retundamus? Verè Societas nostra Turris Davidica est, de qua illud Cantorum jure dixerimus c. 4. *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura sortium*: Quam ergo necessarius est militi clypeus, tam utilis est JESU Sociis in pugna assidua umbo Regularum: quem si abjecerimus, qui contra Mundum, Carnem, Dæmonemque, tantæ potentie ac ferociæ hostes, nos inermes stabimus? qui nos defendemus?

5. Quid denique Regula nostra est, nisi Virga Moysis, quæ petra percussa aquæ fontem ejicit, mare divisum iter tutum efficit, hostilesque copias in profundum demergit. Hæc Virgâ mylticâ petram, Christum scilicet, tangimus, & mox in nos aquæ gratiarum profuunt, virtus penitentiae, donum lacrymarum, devotio & consolatio spiritualis; *Qua sunt aqua viva salientes in vitam æternam*. Joan. 4. Hæc virga hujus seculi nequam mare nobis aperit, compressis ejus fluctibus, transitum liberum præbet, submersoque Pharaone, holte nostro insensissimo, in terram promissionis inducit. Hic enim stygius Pharaon, superbiâ tumidus, omnium superbiorum Princeps, cujus fastus crevit & ascendit semper, à nobis debellatur & iteritur, dum secundum Regulæ præscriptum, in Humilitatis, Peniten-

tiae, Obedientiae & Charitatis opera incumbimus. Sine quibus devoti in servitute ejus redigeremur. Ex quibus omnibus ad oculum elucescit, quanta sit regularum necessitas, quas suavis divina Providentiae ratio à Fundatoribus exigit.

II. Altera ratio conscribendæ Regulæ à S. Ignatio allegata est. Pontificis oraculum & imperium: *Quia, inquit, Christi Domini nostri Vicarius, sic statuit*. Mirum est, quantopere semper ab ore Pontificis S. Fundator pependerit; ita ut non requireret mandatum; sed vel nutus ad promptè parendum sufficeret; & non voluntatem modò, sed & judicium suum eidem perfectè submitteret. Refert de eo P. Ribadeneira in vita l. 5. c. 4. Illum, dum Præpositum Generalem ageret, aliquoties edixisse; si summus Pontifex imperaret, ut ostio Tyberino scapham, vel navigium quodcumque primùm invenisset, clavo, malo, velis, remis, ceterisque armamentis spoliatum conscenderet, & ita absque ullo comiteatù mare trajiceret, se id non solum æquo; sed etiam libenti animo facturum. Tanta ejus erat voluntatis ac judicii submissio atque obedientia: Quid igitur mirum; si Christi Domini Vicario, regularum conscriptionem Societati necessariam esse censeret, eamque mandanti; ipse in eandem sententiam descenderit?

III. Ratio tertia, plurimum ejus animi promovens, fuit; aliorum Sanctorum Fundatorum exemplum: unde ait, *Quia Sanctorum exempla nos docent in Domino*. Nullum enim Ordinem est reperire, cujus vel Fundator, vel Pro-

II.
Ratio vgl
luntas
Pontificis.

III.
Ratio,
Exem-
plum San-
ctorum.

motor Filios suos hoc Regularum munimine destituit. 1. Ordini Carmelitarum, primitivam Regulam à bonæ memoriæ Alberto Patriarcha Hierosolymitano præscriptam, & ab Innocentio Papa IV. anno 1245. 1. Septemb. confirmatam, asserit Clemens VIII. Pontifex in diplomate anno 1600. dato, teste P. Lancicio opusc. r. c. 19. 2. Ordini Clericorum seu Canonicorum Regularium, uti & Eremitarum S. Augustini: ipse S. Doctor auream planè Regulam præscripsit; ab Innocentio II. approbatam. Quam facillè quadraginta Ordines amplexi sunt, quos inter recensentur, Ordo Equitum Melitenisum, Ordo Præmonstratensium, Ordo Ss. Trinitatis, Ordo S. Mariæ de Mercede, Ordo S. Dominici, Ordo Servorum S. Mariæ, Ordo S. Hieronymi Ordo Jesuatorum, Ordo Ministrantium Infirmis, à B. Joanne Dei institutus, Ordo Clericorum Minorum institutus à R. P. Augustino Adornio Genuensi. 3. S. Basilii religio antiquissima, in Græcia primum, deinde in Italia, Russia & Lithuania amplissimè propagata, à S. Basilio certis legibus stabilita; quarum alias ipse Regulas fusiùs disputatas, & alias nuncupat breviores. 4. Sicut S. Basilium Oriens, sic S. Benedictum Occidens magnum vitæ Religiosæ propagatorem agnoscit, & hic suis Regulam peculiarem exaravit, quam S. Gregorius L. 2. Dial. c. 36. meritò appellat discretionem præcipuam, sermone luculentam. Quæ ab anno 520. vehementer propagari cœpit. Hanc Regulam sequitur quoque Ordo Cisterciensium, 5. S. Franciscus suis Fratribus, Deo revelante

conscripsit Regulam, & ne prolixior sim; meritò S. Ignatius se horum Sanctorum exemplis ad regulam conscribendam permotum asserit, atque ut illi eam suis, ita ipse illam Filiis suis necessariam esse judicavit.

IV. Ratio quarta est: Quod Ratio ipsa id persuadeat. Vix enim ulla fuit in mundo natio, quæ suas non teneret leges, secundum quas respublica univolta dirigeretur. Primus in orbe Legislator fuit Moses, seu potius Deus per Moysen. Eum secuti, leges dedere Indis Gynosophytæ, Aegyptiis Sacerdotes, Babylonis Chaldæi, Persis Magi, Gallis Druidæ, Locrensis Zaleucus, Atheniensibus Solon, Lacedæmonis Lycurgus, Cretensibus Minos, Corinthiis Philo, Getis Zamolxis, Milesiis Hippodamus, Thebanis Philolans, Carthagenisibus Phaleas. Apud Romanos primus P. Papirius regias leges in unum contulit; Deinde Appius Claudius Decemvir duodecim Tabularum leges conscripsit. Hos secuti Sempronius, Scipio Nalica, Q. Fabius, M. Cato & alii. A deo ut penitus barbari meritò esse censeantur populi, legibus omnibus destituti: cujusmodi sunt Brasili, in lingua sua ternis literis F. L. R. carentes, idque appositè: nam carent, fide, lege, rege. Teste Oforio, & Maffeo in Hist. Indica. Unde rectè Plato asseruit: *Necesse esse leges hominibus ponere, ut secundam eas vivant, alioquin nihil à feris discrepant. Causam esse, quod nullius hominis ingenium ita naturæ institutum sit, ut quæ ad publicam humanam vitæ commodum conferunt, sufficienter cognoscat; & si cognovit, ut optimum id, quod novit, semper agere possit ac velit.*

IV.
Rati-
sum
Rati-

velit. ita ipse l. 4. de Legibus. Quemadmodum igitur in omni Republica, hæc tria necessaria sunt, Gubernator, bona voluntas populi & leges, siue communes siue particulares: ita in Societate & quolibet ordine religioso necessarius est Gubernator, qui est Deus, cuius Vicarii sunt Superiores; necessaria est quoque lex interna, & gratia vocationis, nos impellens, ut gubernari velimus; denique necessariae sunt Regulæ externæ, secundum quas dirigamur, ut omnes uno communi non quisque suo privato spiritu vivat & moveatur. Deinde recta ratio docet, atque evincit, si in omni ætate tam liberali, quam illiberali, Regulæ necessariae sint, ad quas opus artis exigatur; Si Regulæ suas requirit ars statuaria, pictoria, architectonica, Grammatica, Poëtica, Rhetorica, Philosophia, Jurisprudentia, Theologia; quidni Regulæ suas exiget scientia Spiritus, scientia Sanctorum, studium perfectionis, longè difficilior, sublimior & subtilior?

Quare, finio. Charissimi; & cum Regulæ conscribendi necessitatem abundè perspexerimus; ejusmodi conclusionem formemus: Si Regulæ necessario fuere scribendæ ad perfectionem & salutem melius, faciliusque obtinendam; eaque pro nobis etiam sint conscriptæ; nobis quoque ad prædictum finem sunt necessariae. Hoc antemurale; Decalogi murum illæsum turabitur, hæc sepes

Societatis vineam, & animam cuiusque nostrum, ab incurfu ferarum, & peccatorum custodiet: hæc vincula efficiant, ut liquorem divinæ gratiæ, aquam salientem in vitam æternam contineamus & conservemus: hi clypei contra hostium impetum & ignita jacula defendent: hæc virga Moysis gratiarum fluente è petra viva, largiter proliciet. E contra verò, si Regulæ tanquam non necessariae, aut superfluas parvi ducamus, leviterque sæpius transiliamus, ingentia damna incumbent. Si hoc antemurale perforaveritis, ipse præceptorum divinorum murus tandem corruet; ut plures à Societate dimissi, ipsa experientia didicere. Si hæc sepe destinxeritis aut conculcaveritis, mordebit vos coluber tortuosus si hæc vincula ruperitis & votorum vincula tandem frangetis: si hos clypeos abjiceritis, certo certius ab Hoste maligno, vibices & vulnera referetis; Denique si hæc virgam combusseritis, aut frigeritis, nec aquas pœnitentiæ & lacrymarum, nec aquas devotionis & solationum cum gaudio de petra viva haurietis, nec mare hujus mundi pede illæso transibitis, sed in periculo versabimini, ut vortibus & fluctibus maris hujus procellosi, mundi inquam, hauriamini & absorbeamini.

EXHOR.

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM I. SUMMARI.

De Lege interna Charitatis.

T H E M A.

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Rom. 5. 5.

VEL:

Interna Charitatis lex, quam Spiritus sanctus scribere & cordibus imprimere solet. Reg. I.

Omnibus
Religiosis
necessaria.

Sic sciamus, quid sit Lex; nullo negotio perspiciemus, quid sit Lex Charitatis. Lex ex mente Doctoris Angelici hic q. 80. a. 4. Est ordinatio rationis, ad bonum commune, ab eo, qui curam habet communitatis, promulgata. Aliis Lex est Actus voluntatis iusta & recta, quo Superior Inferiorem vult obligare ad hoc vel illud faciendum. Ita Arriaga post Suarez disp. l. c. 5. n. 24. Sic Dei Lex est, voluntas, quâ vult & præcipit: *Honora Patrem. Non occides. Non furtum facies.* Sic Lex Ecclesiæ est: *Jejunium observa. Sacrum audi in Festo. Communica in Paschate.* Sic Lex Regis

aut Principis est, quâ aliquid subditis faciendum aut omittendum præscribit.

Imaginari possumus Charitatem, tanquam Reginam quandam, suis subditis, in quibus regnat, Leges dantem; & omnibus ac singulis virtutibus quodammodo imperantem, quibus dæ dictamina, ut in actum exeant, hoc vel illud agant aut omittant, quod in regulis præscribitur aut vetatur. Atque secundum hanc Legem vivere primæ Societatis nostræ Patres decennio, antequam Regulæ & Constitutiones à S. Ignatio conscriberentur & promulgarentur, eaque ad conservationem & gubernationem Societatis plus quam ullæ externæ constitutiones adjuvat.

Ut

Ut igitur hæc interna Charitatis Lex in nobis vigeat, eamque à Spiritu S. obtinere satagamus, si fortasse eà careamus, nonnulla motiva indicabimus.

I.
Legem
internam
Charitatis
suadet
Charitas
Dei Pa-
tris.

I. Motivum primum desumere licet ex infinito; æternoque Domini Dei nostri, erga nos amore: si enim Divina Bonitas non lucri sui gratiâ; sed ex Lege Charitatis internâ, & amore immenso Societatem JESU, per famulum suum Ignatium condidit; nosque à mundo, ac æternæ damnationis periculo amanter eduxit, ad Societatem efficaciter pertraxit, & à pessimis Mundi Legibus seu Regulis liberavit; quæ & enarrat Sanctus Gregorius L. 10. Moral. c. 16. Sunt hæc: *Cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere; quæ vera sunt, falsa demonstrare: Honorum culmina querere; adeptâ temporalis gloria vanitate gaudere; irrogata ab aliis mala, multiplicius reddere: cum vires suppetant, nullis resistens cedere, cum virtutis possibilitas deest, quidquid exple- re per malitiam non valent, hoc in pacifica bonitate simulare;* & hujusmodi alia innumera. Quod, inquam, nos ab hujusmodi perveris Legibus, Cælestis Pater ad eò benignè liberârit, & ad sanctas Societatis JESU Regulas, sanctè servandas, paternè evocârit; voluitque, ut non tantum essent sui in nos amoris, & benevolentia testimonia; verum etiam funiculi Charitatis, & vincula amoris, quibus nos ad se pertraheret, pertractos asstringeret, sibi que astrictos uniret; an non acquissimum est, ut nos quoque pari referamus, amorem amore compensemus; & Regulas ex Charitate concessas, non ex

poenæ metu, non ex humano respectu; sed ex Charitate observemus?

II. Motivum alterum suppetit, eximus Christi Domini in Patrem & nos amor: Christus enim duas quodammodo habuit Regulas, seu Leges; alteram externam, internam alteram: externam innuit, in sermone post cœnam supremam habito, Joan. 14. 31. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio; Surgite eamus hinc.* Internam verò indicat eodem loco *¶. eodem: Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem.* Atque hac Lege interna Charitatis urgebatur ad agendum & patiendum pro nobis, tamen nullum mandatum externum à Patre accepisset; ita ut absque eo ex solo erga Patrem, ejusque beneplacitum (nam, quæ placita sunt ei, facio semper, inquit Joan. 8. 29.) uti & erga nos mortales amore, ad terram, ad stabulum, ad passionem & mortem libens descendisset. Hæc si bene perpendamus, Charissimi an non æquum esse censuimus, ut tanta Redemptoris nostri dilectioni nos quoque respondeamus; & beneplacitum ejus impleamus, regulasque ex Lege Charitatis, & reciproco erga Christum amore Regulas nostras observemus?

Imò si & alterum consideremus, quod ipse Christus Dominus noster, aliqua ratione servavit, Regulas nostras: quales sunt, de propria & aliena salute, & perfectione quaerenda, de indifferentia locorum, de crucis & contemptus ambitu, de mortificatione continua, de paupertate Evangelica, de castitate & obedientia, &c. Idque ex infinito erga nos amore; & ut nobis

H.
Charitas
Dei Filii.

N in ea-

in earum observatione, exemplo luculento prælueret; an non æquitati & charitati mutuz consentaneum esse existimabimus, ut tametsi leges externæ non extarent, nos tamen ex interna Charitatis Lege eas impleamus? & licet nulla præscripta esset, de meditatione, de surrectione stato tempore, de mortificatione, de examine, paupertate, charitate, zelo animarum &c. Regula, nos tamen prædicta omni diligentia exequamur? hæc si præstemus fideliter, tam domi, quam foris, tam absente, quam præsentem Superiore, verè nobis dicere licebit cum Apostolo: *Charitas Christi urget nos. 2. Cor. 5. 14.*

III.
Charitas
Spiritus
sancti.

III. Tertium motivum suggerit, immensa Spiritus sancti Charitas: quo afflante, ut loquitur Julius III. Pontifex & Paulus V. in Bulla, quæ incipit: *Regimini*: & Spiritu sancto inspirante ut inquit Paulus V. in Bulla, *Quantum Religio*: Leges Societatis à S. Ignatio conditæ sunt. Si enim divini illius Spiritus Charitas infinita, ex amore nostræ salutis æternæ, & perfectionis Religiosæ Regulas S. Patri nostro inspiravit; easque velut Scalas demisit; ut per eas ad perfectionem primò, ac deinde ad cælum conscenderemus: an non par est, nos vicissim ex amore erga Spiritum sanctum, atque ex Lege Charitatis per illas alacriter ascendere?

Moveat igitur nos, Charissimi, hæc divina Charitas, nisi enim hæc nos impulerit, difficulter ad ardua virtutum actus in Regulis præscriptos eluctabimur. Urgeat nos Charitas Christi, ut in quacunque occasione sive apud domesticos, sive externos, sive adfuit, sive

absit Superioris oculus, omni humano respectu superato, difficultatèq; perrupta, regulis exactè nos conformemus. Impellat Spiritus sancti amor, & ab eo cordibus nostris inscripta Lex interna Charitatis; ut nunquam extraordinarias facultates, dispensationes, permissiones, exemptiones, immunitates, laxitates, superfluitates, commoditates, impunitates, tanquam regularum nostrarum labe, injurias, pelles, quaramus, aut admittamus: Sed hæc Lege internâ aurigante, in omnibus officiis, locis, occasionibus, conversationibus, missionibus, regulis exactè obsequamur. Hæc ratione, nos genuinos Societatis JESU Filios, esse ostendemus, & plurima scandala aliæque minis laudata vitæ exempla declinabimus.

IV. Exemplane desideratis, in quibus proprius iste Societatis nostræ Spiritus, Spiritus, inquam, non timoris, sed amoris, & Lex interna charitatis effulgeat? Aspiciat, Charissimi, primavos Societatis nostræ Patres ac Patriarchas, qui licet nondum leges nostræ conscriptæ essent, ea tamen præstabant quæ nunc Constitutiones scriptæ imperant, ex sola Lege interna Charitatis. Nondum illos obstringebat ullum votum recusandi Episcopatus & dignitates; nihilominus, omnibus viribus, rejecerunt Episcopatum Tergestinum P. Claudius Jajus, Labacensem P. Jacobus Laynus, Viennensem P. Petrus Canisus; pariter P. Nicolaus Bobadilla Episcopali repugnans cathedræ, restatus est, se non ad amplitudinem & honorem; sed ad humilitatem, vitamque obscuram esse vocatum. Nullum dein-

deinde votum erat, nulla constitutio, ut Episcopus electus e Societate, consilium Patris Generalis Præpositi audiret; ultrò tamen à Spiritu sancto edoctus Patriarcha Aethiopa Joannes Nunnus Barretus, ad hoc se obstrinxit: mox enim ubi Patriarchatum coactus adiret, à S. Ignatio virum designari petiit (cùm sum ob locorum distantiam consulere nequiret) cujus consilia sequeretur. Tertio: S. Franciscus Xaverius multa ordinabat, faciebaturque in India, scriptis nondum Regulis; eadem tamen erant, quæ S. Ignatius disponebat, agebatque in Europa; eodem quippe amoris Spiritu, eadem charitatis lege ducebantur. Quarto: Multa heroica facinora præstitere iidem primi nostri patres, nunc in constitutionibus expressa, & nisi ipsi autè ea præstitissent, fortassis non exprimenda. Quinto: Nondum exaratae erant Regulae in chartis, de propria alienaque salute & perfectione impensè quaerenda: & quam illi indefensè ea quaerebant? Nondum condita erat lex, de indifferentia ad quævis Mundi loca: & quam promptè illi ad quævis etiam remotissima, provolabant? Nondum erat Constitutio de mortificatione, paupertate, de hospitalibus, de mendicatione ostiatim instituenda, aliaque quàm plurimæ, & tamè quàm alacriter & fortiter hæc omnia non solum acceptabant, sed etiam ambiebant, & in deliciis reponebant, solà docti, ductique lege interna charitatis.

Magna igitur, ut cernimus, hujus legis, tum in directione, tum in executione regularum externarum vis est & efficacia; sine qua, illa mortuæ quodam-

modo, & infructuosæ jacent; ut merito S. Fundator, legem hanc internam, potius ad conservationem & profectum Societatis, quàm ulla constitutiones externas, adjururam, existimavit.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, si genuino & primævo Patrum nollionum Spiritu, regi desideratis: Si perfectionem seriò adipisci cupiatis; curandum vobis est, precibus, suspiriis, votis, studiis, & modis omnibus, ut, si nondum possideatis, à Spiritu sancto interna hæc Charitatis lex cordibus vestris profundè inscribatur: Hæc vos magis, quàm ulla minæ aut pœnæ, ad observationem regularem, ac disciplinae observantiam impellet: Hæc Regulas externas in se, quodammodo mortuas in vobis animabit & vivificabit: Hæc suaviter movebit & excitabit, ut Instituti nostri formam obscuram, latentemque in chartis, omnium oculis præcise exhibeatis: absque hac, actum est cum omni disciplina religiosa: legantur, quot mensibus Regulae, discentur culpæ & pœnæ, advigilent Superiores, constituantur Syndici, deferantur defectus notati, frustra erunt omnia. Ausim dicere absque hac, aut in Societate non perseverabitis, aut saltem desideratam perfectionem, nunquam acquiretis. Quare ô sancte Spiritus! ad te supplices convertimur; Tu Digitus paternæ dexteræ, rege nos, move nos, forma nos, anima nos: vivifica nos, & hanc internam charitatis legem, ad externarum observationem adeò necessariam, vel ab ipso Tyrocinio, cordibus nostris tam altè insculpere dignare, ut in omni retro ætate, nullâ unquam ratione deleatur.

EXHORTATIO V.

IN REGULAM I. SUMMARI.

De necessaria Legis internæ & externæ conjunctione

T H E M A.

In dextera ejus ignea Lex. Deut. 33.

Quemadmodum Lex vetus per Deum nomothetam & Legislatorem supremum lata, duo requirebat; scilicet Legem timoris & Legem scriptam in tabulis. I. Legem timoris: Ideo enim Dominus in monte Sina Legem inter ignes & fulgetra tradidit, ad terrorem populo Hebræo incutiendum: Unde & dicitur ignea Lex: Dominus in Sinai venit, & in dextera ejus ignea Lex. Deut. 33. 2. II. Legem scriptam in tabulis lapideis: Sine quibus populus adeo numerosus regi nequivisset. Ideo enim Dei digito scripta, & Arca ad perpetuam memoriam imposita atque asservata fuit.

Deinde quemadmodum Lex nova per Christum Legislatorem nostrum data, duo postulat, Legem internam

Charitatis, & Legem conscriptam ab Apostolis & Evangelistis. I. Legem internam Charitatis: quam promittit olim Deus per Jeremiam c. 31. *Non est Testamentum, quod disponam Domui Israel, post dies illos, dicit Dominus; dabo Leges meas in mentem eorum, & in corde eorum perscribam eas.* De eadem Christus Dominus loquitur: Luca c. 12. 49. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur.* Et S. Paulus 2. Corinth. 3. *Epistola estus Christi, ministrata à nobis & scripta non atramento; sed Spiritu Dei vivi, non in tabula lapideis; sed in tabulis cordis carnalibus.* 2. Legem externam: Quam ideo Deus conscribi in Evangelio voluit, & Spiritus Sanctus Scripturis sacris inspiravit.

Pari modo S. Fundator noster Regula 1. asserit nobis necessariam esse geminam Legem, internam & externam, quarum altera ab altera separari non debeat.

Quod

Quod præfenti exhortatione declarabimus.

I. Lex externa corpus, Lex interna, anima. Primum argumentum, quo conjunctionem Legis internæ Charitatis, cum externa Legge scripta, necessariam esse probamus, est, quod Lex interna sit quasi anima; Lex externa verò, quasi corpus. Sicut autem corpus humanum animæ conjunctum, visu, auditu, gressu, loquela, aliisque potentis & actibus pollere cernimus; ita separatum ab anima, vitæ expers, sine gressu, sine motu, sine loquela & operatione, trunci instar procumbere videmus. Haud ab simili ratione, Lex externa, instar corporis inanimati obscura latebit in chartis, nec operantem movebit ad opus, si deficit anima, Lex scilicet interna Charitatis: quæ operatur omnia in omnibus.

Hæc omne onus, suave, & jugum, leve reddit. Unde verè Apostolus. 1. Timoth. 1. *Lex, ait, iusto non est posita, sed iniusto.* Iustus enim, Gratiæ & Charitate præditus, onus Legis non sentit, & quasi Lex non esset, & absque hac ageret, quòd nunc agit per Legem. Hæc verò sublatâ, Leges seu Regulæ, mortui corporis instar, graves admodum ac difficiles videntur. Silentium arduum, mortificatio amara, opera singula, conformia Regulæ, perquam molesta. Adde & reititue Charitatem, fiat conjunctio utriusque Legis, & mox omnia amara dulcescent, aspera planabuntur, gravia, molestæque alleviabuntur. Aspicite Matres, quantas

molestias amore prolis subeunt: An non omnia amor faciliat? Aspicite Mercatores, Milites, Atlicos, quam ardua tolerant? Sed an non omnia vincit amor? Haud aliter accedit in Religione. Si adsit Charitas, omnia sustinet, omnia perfert, omnia vincit.

II. Alterum argumentum priori affine, conjunctionis utriusque Legis necessitatem suadens est: quòd de Constitutionibus ac Regulis nostris quodammodo allerere valeamus, id, quod de sacris Literis edixit Apostolus. 2. Corinth. 3. 6. *Litera occidit, Spiritus autem vivificat.* *Litera*, id est Regula in chartis exarata Spiritu Charitatis non animata occidit, dum à peccatis, nec præservat, nec contra ea præmunit: *Spiritus autem vivificat*, dum vitam, vigorem, & alacritatem tribuit; & magnam propensionem atque inclinationem Religiosis communicat, Declarari id potest verbis prædicti Apostoli de se fatentis in Epistol. ad Roman. cap. 7. *Video aham Legem in membrum meum, repugnantem Legi mentis meæ & captivantem me in Lege peccati, quæ est in membris meis.* Ubi inlinuat, propensiones esse etiam Leges, & quidem, sicut propensio, quæ est in membris, movet, impellit, captivat, seu in captivitatem ducit peccati: Ita propensio voluntatis, amoris & charitatis, quàm Spiritus S. visceribus nostris imprimit, potentissima Lex est, quæ ad omne bonum impellit, in captivitatem Dei pertrahit, & ad difficultates in via Dei occurrentes,

II. Lex externa, litera est, interna, Spiritus.

generosè superandas inclinat & movet. *Fortis enim ut mors est dilectio.* Cant. 2. Necessariò igitur litera cum Spiritu conjungenda est, nec hæc ab illo, separanda.

Sanè *Litera* hæc & *Spiritus*, seu *Regula* & *Charitas*, velut duo poli, aut axes sunt; quibus tota Societatis machina, in ordine suo, constanter volvitur: & in revolutione sua non exorbitat. *Litera* & *Spiritus* gemini oculi sunt, quibus purè Deum & proximum, illius gloriam, hujus salutem æternam respicimus, nec alter absque altero sufficit. *Litera* & *Spiritus* velut duæ rotæ sunt quibus Societas innixa, gloriæ divinæ cursum, per mundum trahit, quarum vel unâ sublatâ, eundem hære & collabescere necesse est. *Litera* & *Spiritus* sunt veluti duæ Legis tabulæ, velut duo candelabra, in Domo Societatis lucentia, velut duæ alæ, quibus in montem perfectionis evolandum est: velut duo brachia, quibus animæ nostræ Sponsam amplectimur; dicimurque vicissim cum Sponsa; *Lava ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* *Litera* & *Spiritus*, velut duo luminaria magna sunt, ut præfixæ diei prosperitatis & nocti adversitatis, nosque in utraque ducant & illuminent; *Litera* ut Luna *Spiritus* ut Sol, lunæ lumen & splendorem communicans. Denique *Litera* & *Spiritus* bina sunt scalæ cœlestis sustentacula; & *Regulæ* veluti totidem gradus, sive per quos Patriarcha Jacob Angelos, sive per quos S. Romualdus Religiosos ascendentes & descendentes conspexit; ascendentes ad Deum per orationem & contemplationem;

descendentes ad proximum, per opera charitatis & misericordiæ.

Atque ex his omnibus, conjunctionis utriusque Legis elucet necessitas; cum non minùs hæc, quàm prædicta omnia, magno cum detrimento separentur.

III. Argumentum tertium defumitur ex medicina. Nam exterior *Regula* nostra, *Medicina* est, quæ morbi ex sæculo in hæc Tyrocinii domum illati curantur: At vis sanativa & medicinali efficacia est *Lex interna Charitatis*. Reperiuntur in Apothecis nonnunquam capsulæ, & vasa pharmaciis instructa; sed veteribus, obsoletis, & virtute privatis; similis his est *Regula externa* per se solam sumpta: illa pharmacum est; sed vi curativâ privatum. Junge *Legem internam Charitatis*, & perfectâ sanitate te beabit. Esto veneris in hæc Domum, tot morbis oppressus, ut in te cadat illud *Isaia c. 1. 6. A planta pedis, usque ad verticem non est in eo sanitas.* Caput labore vertigine superbiæ, manus & pedes arthritide acedie, os anhelitu fetente fordidorum discursuum fetore, cancrum geras in pectore, & dirum apostema in corde: non terribor. non desperabo de sanitate, modò constanter utaris alexipharmaco *Regulæ externæ*, cum *Legge Charitatis internæ* conjuncto.

Tametsi venias ad hoc Tyrocinium variis vulneribus sauciatus, & ita quidem; ut merito *Isaia* te, ut olim gentem suam, deplorat, dicens: *Vulnus & livor & plaga tumens: l. c.* Sit vulneratum caput, sit vulnus in brachiis & pedibus, sit plaga etiam in visceribus &

III.
Lex
terna
dicitur
tota
lucet

IV.
Lex
terna
de
bilibus
interna
tota
bulsa.

præcordiis: Non timebo, non abiciam
animum de salute tua; modò circumli-
gari te patriaris; Et ~~in~~ te non qua-
dret: *Vulnus & livor & plaga tumens;*
& non es circumligata, nec curata medi-
camine, nec fota oleo. Quænam verò
sunt fasciæ, quarum defectum adeò de-
plorat Propheta? Richardus de S. Vi-
ctore Tract. 3. p. 1. de statu inter Hom.
c. 1. ait. *Intelligimus autem ligamina in*
mandatis, curamenta in muneribus, fomenta
in promissis. Mandata nostra, Regula
*nostræ sunt; quæ offerunt nobis ligami-
na; sed vis constringendi & ligandi, ut*
non hiant amplius, sed coeant vulnera;
Lex est internæ Charitatis. Non ter-
reor vulneribus tuis: Sis vulnus unum
& plaga tumens per totum; sed si non
sis circumligatus; si negligas fasciam
Regulæ, tunc perhorresco.

IV.
Lex ex-
terna de-
bilis, in-
terna ro-
bulla.

IV. Argumentum quartum ex eo
petitur, quod Lex interna externæ vis
lit & efficacia. Etenim 1. Si Lex ex-
terna, ut Superiore exhortatione me-
minimus, sepes est, Societatem circum-
dans & protegens, hujus fulcrum & su-
stentaculum est, Lex interna Charita-
tis, quo sublato, sepem omnem concul-
cari & dissipari necesse est. 2. Si Lex
externa antemurale est, ejus calx est,
Lex interna Charitatis, sine qua in la-
pidum acervum resolvitur. 3. Si Lex
externa vinculum est, hujus nervus, &
robur est, Lex interna Charitatis, sine
quo, veluti festuca rumpitur. 4. Si Lex
externa clypeus est, ejus soliditas &
impenetrabilitas est Lex interna Cha-
ritatis, sine quâ, ceræ mollis instar per-
ditur. 5. Si Lex externa nostrum

est quasi deuteronomium, ejus vis &
energia est, Lex interna Charitatis, si-
ne quâ, facile transilitur & contemni-
tur. 6. Si Lex externa Virga Moyse
est, ejus potestas & vis operatoria, est
Lex interna Charitatis, sine qua signum
nullum editur. 7. Si denique Lex ex-
terna est columna nubis & ignis, diu,
notisque nos dirigens ad terram pro-
missionis, nubis hujus & ignis, candor,
ardor & lux, Lex est interna Charita-
tis, sine quâ hæretur in tenebris, nec in
via perfectionis, nec in itinere ad cele-
stem promissionis terram procedi-
tur.

Quapropter, Charissimi, cum nec
Lex interna absque externa, nec hæc
absque illa nobis sufficiat, ut offendi-
mus aptè utramque copulemus, utram-
que amemus, utramque custodiamus.
1. Utramque tanquam corpus & ani-
mam, omne onus leve reddentem, ora-
nia operantem jungamus, nec altera
ram ab altera separemus. 2. Utramque
tanquam literam & Spiritum, Regu-
lam cum Charitate, vinculo indissolu-
bili connectamus, veluti duos polos, bi-
nos oculos, geminas rotas, duas tabulas,
duo candelabra, duo luminaria, duo
scala cœlestis seu perfectionis sustenta-
cula, per quæ ad Deum scala innixum a-
scendamus. 3. Utramque tanquam a-
nimæ medicam in morbis, tanquam
fasciam & ligaturam in vulneribus, pro
sanitatis recuperatione adhibeamus.
4. Utramque tanquam sepem firmam,
tanquam antemurale munitum, tan-
quam vinculum robustum, tanquam
clypeum impenetrabilem, tanquam
Deu-

Deuteronomium, Virgam Moysis, visos contra Adversarios defendet ac
columnam Nubis & Ignis conserve- denique in coelestem promissionis cor-
mus & sequamur: Illa enim nos du- ram, lacte & melle divino ma-
cet, illa lumen affundet, perfectio- nantem feliciter intro-
nis obstacula detegit, devia ostendit, concordet reddet, atque indi-
ducet.

REGULA II. SUMMARI.
DE FINE SOCIETATIS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM REGULAM.
De fine Societatis JESU.

T H E M A.

*Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis
fructum vestrum in sanctificationem; finem verò
vitam eternam. Rom. 6. 22.*

VEL:

Finis hujus Societatis est, &c. Reg. 2. Summ.

QUONIAM finem suum appetunt: quaedam in eum naturæ instinctu feruntur, ac moventur: quaedam præviâ cognitione finis, motu & actione liberâ, in eum tendunt. Res animâ carentes, & animantia cætera, ipso naturæ pondere, aut instinctu in fines suos, moderante Authore naturæ, feruntur. & nunquam omnino aberrant: Homines verò, præviâ cognitione seipsum in finem suum movent: Sed hoc vel maximè est dolendum, feras animantes, cæteraque Conditoris opera, nunquam à fine suo aberrare; Homines verò, ratione eminentes, ita à fine suo plerumque deflectere, & res inanissimas sectarij

I.
Finis no-
stet in ha-
vita salus
& perfe-
ctio.